

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VI. Cùm pro causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

let. Vtraque autem actio tendit ad punitionem, licet altera ad publicam vindictam, altera vero ad priuatam. Ac simili ratione; Si quis criminaliter egit contra alteram, non potest deinde agere ad dotis amissionem, sicuti ex communi docet Sanchez lib. 10. disp. 8. n. 19. Cum & hæc poena quædam sit, licet applicanda actori, seu accusatori. Quamobrem talis actio quodam modo civilis censetur, seu, ut hoc c. dicitur, mixta ex criminali & civili.

5 At verò si propriè ac directè agatur de interesse, seu iactura rei familiaris compensanda, ea actio civilis non præiudicat criminali, adeò, ut vno iudicio finito, alterum iudicium institui possit, videl. ut postquam aliquis contra vulnerantem criminaliter egit, postea damni illati compensationem petat: vel post impetratam damni compensationem, publicam vindictam sicuti habetur expressè in l. vn. C. Quando civilis actio criminali præiudicat. Sed simul vtraque actio intentari non potest, uti Gl. communiter recepta ibid. notat. Cæterum vnà cum actione criminali posse etiam incidenter, & accessoriè adungi, ut damnum seu rei familiaris detrimentum compensetur, tradit Clarus in præf. crimin. q. 2. n. 2. Molina tr. 3. de iust. disp. 40. n. 19.

Accedit, quòd Iudex ex officio suo, non obstante accusatione criminali, compellere possit iniuste lædentem ad damni compensationem, nisi pars læsa remittere videatur, uti testatur Sanchez cit. n. 19. Mol. cit. n. 19. Quemadmodum & Iudex finito iudicio privato ex actione, quam mixtam diximus, criminale iudicium ad publicam vindictam ex officio instituire non prohibetur, teste Claro cit. p. 2. n. 7.

CAPITVLVM VI.

Cùm pro causa.

PARAPHRASIS.

Si alicuius Ecclesiæ Clericus, v. g. Canonicus ostenderit, se ex mandato Capituli, Romam profectum esse, ut negotia aliqua promoueret expensas ob eam causam factas repetere potest. Consentit. c. 2. causa

12. q. 4. iun. Gl. vbi habetur; Si Sacerdos, seu Ecclesiæ Rector, seu prelati aliquid ex proprijs, seu patrimonialibus expendit in ecclesiæ rebus, ei restituendum est. Quod & Abb. hic docet. n. 1.

SVM MARI VM.

1. Procurator & mandatarius quilibet repetere potest omnes expensas à domino occasione mandati vel negotij sibi commissi factas, et si euentus infelix fuerit.
2. Similiter agens sine mandato negotia absentis utiliter, ac rationabiliter repetit actione negotiorum gestorum.
3. Qui propter aliam causam iterum esset ad Curiam Romanam, cui ego mea quoque negotia demandem, non potest is repetere à me sumptus itineris.

NOTANDVM I. Procurator, sicuti & quilibet alius mandatarius, repetere potest expensas omnes, quas occasione mandati, seu negotij sibi commissi, facere debuit, tamen si euentus infelix fuerit. Ita Gl. communiter recepta hic ver. propter hoc, & habetur in l. etiam si, 4 C. Mandati, vbi habetur, quòd procurator repetat sumptus litis, tamen si in causa succubuerit, dummodò eius culpà non acciderit. Quia nemini officium suum damnosum esse debet, uti docui lib. 3. tr. 4. c. 26. n. 3.

Addit Gl. ver. de mandato, Tamen si aliquis non interueniente mandato, negotia absentis utiliter ac rationabiliter gesserit, expensas actione negotiorum gestorum repeti posse, tamen si euentus infelix fuerit, l. sed an, 10. §. 1. ff. de negot. gestis, & docui cit. tr. 4. c. 28. n. 1. Veruntamen hoc discrimen est, quòd si mandatum alicui sit, ut negotium alterius suscipiat, non consideretur, vtrum utile seu còsultum domino fuerit suscipi, aut tractari: Sed in actione negotiorum gestorum absq. præcedente mandato, id maximè spectari debet, uti constat ex cit. §. 1.

NOTANDVM II. Si alicui in propria, aut alterius causa Romam v. g. profecturo, mandem, ut mea quoque negotia peragat, non potest is à me repetere sumptus itineris, quos alioquin etiam absque meo mandato facturus fuisset, Ita colligitur ex hoc c. ver. propter

pter hoc, & l. ex parte 39. ff. famil. herciscun-
da, & notat Gl. fin. hic, Imola n. r. Abb. n. 2.

CAPITVLVM VII.

Quia in causis.

PARAPHRASIS.

Vniuersitas scholarium Parisensium, cum
interdum in iudicio stare deberet seu a-
gendo, seu defendendo, & omnes com-
parere non possent, petierunt ab Innoc.
III. vt ipsis liceret Procuratorem, seu
Syndicum instituere. Respondit Papa;
Tamen id eis, spectato communi iure
concessum sit, tamen etiam auctoritate
Apostolica se ipsis instituendi Procura-
toris facultatem concedere.

SUMMARIUM.

1. Vniuersitas potest ad causas agendas Pro-
curatorem instituere.
2. Scholares, ubi consuetum est, possunt inter
se facere Collegium seu Vniuersitatem,
ita vt Rectorem & Officiales eligant,
atque statuta condant pertinentia ad
facultatem suam, ita tamen, vt hoc mo-
do superiori Magistratui subiecti, seu
subordinati sint.
Idem potest Communitas opificum in ap-
probatis rebus publicis.
3. Quae iuri communi concessa sunt, interdum
a Principe conceduntur ad maiorem
confirmationem & securitatem.

NOTANDVM I. Vniuersitas potest ad
causas in iudicio agendas Procurato-
rem instituere. Nam etsi Procurator defini-
tur, qui mandatu domini negotia aliena ad-
ministrat, l. 1. ff. de Procurator. Tamen ipsa
Vniuersitas, tanquam persona ficta, loco do-
mini habetur, vt Gl. hic ait ver. de iure com-
muni. Veruntamen Procurator ab Vniuer-
sitate constitutus proprio vocabulo Syndi-
cus, vel Actor appellatur, l. 1. §. Quibus, ff.
Quod cuiusque Vniuersitatis, & c. vn. de
Syndico.

NOTANDVM II. Scholares, ubi id co-
suetum est, facere possunt inter se Collegi-

um, seu Vniuersitatem, ita vt Rectorem, &
Officiales eligant, atq; statuta condant per-
tinentia ad facultatem suam, attamen hoc
modo, vt superiori Magistratui subiecti, seu
subordinati sint. Ita sumitur ex hoc c. & ex l.
vlt. C. de iurisdic. omn. iudicium, vbi hoc i-
psum traditur de communitatibus opificum
in Rebus publ. approbatis, & videri potest
Bartol. & Abb. hic not. 2.

Contrarium tamen docet Gl. in cit. l. vlt.
Quia Scholares, inquit, professionem non
exercent, sed sub exercentibus sunt discipuli.
Quemadmodum nec opificum discipuli V-
niuersitatem seu Collegium faciunt, sed eo-
rum Magistri. Sed respondet hic Abbas;
Quod etiam ipsi Scholares ad quaedam sua
negotia tractanda conuenire possint, & qui-
busdam locis soleant, ita vt propria & ipsi iu-
ra, statuta, directores, &c. habeant. Imò ait
Accursius in cit. l. 1. ff. Quod cuiusque Vni-
uersitatis, ver. aliorum; si sex studiosi in
vna domo habitent, quod facere possint Col-
legium licitum, ita vt Syndicum ipsis insti-
tuere liceat.

NOTANDVM III. Quae iure commu-
ni concessa sunt, interdum a Principe conce-
duntur ad maiorem confirmationem, & se-
curitatem. Quia concessio specialis pluris
æstimatur, quam generalis. Ita sumitur ex
hoc c. & arnotauit lib. 1. tract. 4. c. 23. n. 7. ex-
cept. 3.

CAPITVLVM VIII.

Auditis.

PARAPHRASIS.

Controuersiae quaedam erant inter Episco-
pum Egitanensem, & Episcopum Colu-
briensem; quas Papa Iudicibus delegaue-
rat. Sed cum iustitia processus Iudicum
delegatorum in dubium reuocaretur, im-
petrauit Colubriensis Episcopus, vt cau-
sa tota ad Sedem Apostolicam auocare-
tur. Verum cum tota causa processuum
examinata, & conclusa esset, vt nihil re-
staret præter sententiam ferendam, idem
Episcopus Procuratorem, quem pro cau-
sa illa constituerat, non absque Sedis A-

Fffff ; posto-